

בלבביפדיה עבודת השם - תמצית השיעור - בקר 30:06

תמצית סדר ערב בוקר וצהרims והחלקים הגנוזים בעבודת הבוקר

תורה שעיקר עסקה הוא באופן של קבע, לא פסיק פומיה מגירסה, ודברת במ ולא בדברים בטלים, במדריגת שְׁבִיטֵי בְּבִית ה' פֶּל יְמֵי חַיֵּי, קבעת עתים לתורה. [ורק כאשר התורה משתלשלת ממדריגתה למדריגת תפלה היא בבחינת והגית בו יומם ולילה, ערב ובוקר וצהריים, בחינת מצוות ת.ת.]. מדריגת גן עדן, ששם עוסקים בגן סידרי תורה, מכח שנעקד במקום הקרוב ביותר לגן עדן [מקום ביהמ"ק], ולכן נאסר עליו לצאת מארץ ישראל שהיא קרובה לגן עדן, כיון שהוא נקבע בגן עדן.

מיד לאחר העקידה נתבשר אברהם שנולדה זיוגו של יצחק, [שהיא רבקה משורש בקר], ובעומק מכח זה שנתעלה יצחק ע"י העקידה נולדה זיוגו. ודוקא אברהם נתבשר כיון שכל העליה של יצחק היתה מכח הַיְשִׁיבִים אֲבָרָהָם בְּבֶקֶר, שזה ממדריגתו של אברהם. אך בעומק מכך עליתו של יצחק, זכתה רבקה גם היא להצטרף למדריגת גן עדן, ולכן היא הגיע ליצחק דיקא בזמן שיצא לתקן תפילת מנחה, שזה עליה ממדריגת קרבן למדריגת מנחות. [וכמ"ש והיא בעולת בעל - בעליתו של בעל].

ביתר ביאור, מדרגתו של אברהם ממדריגת הבוקר, ביקור הקרבנות ממום, המום הוא משורש הרע והחיסרון, ונצרך ע"י הביקור להבדיל בין הטוב לרע שזה בעצם תמצית כל עבודתנו בהאי עלמא, מכח חטא אדה"ר, לסלק את הרע ולגלות את הטוב, להסיר את התערובות של הערב ולהאיר את הטוב. ונצרך לכך בוקר ע"מ שנוכל לראות שאין חיסרון. אך יצחק שנעשה עולה ע"י העקידה, הוא עלה למעלה ממדריגת טו"ר למקום עוה"ב שכולו טוב, ושם לא נצרך ביקור בין טו"ר, כי הוא לא נמצא בעולם העבודה, אלא בעולם השכר. וכדאיאת להדיא בחז"ל דאע"פ שאין הקב"ה משרה שכינתו [בגילוי] אפ"י על צדיקים דהן בקדושי לא יאמין, על יצחק הקב"ה השרה שכינתו עליו בחייו, כיון שהוא נסתלק ממדריגת עוה"ז, ולכן וַתִּקְהֵן עֵינָיו מְרָאת דנסתלק מחזיו דהאי עלמא, ונתעלה ממדריגת בוקר למדריגת אור, וכעין שמתגלה בכל צהריים שהאור מתחזק יותר מהבוקר, שזה מדריגת מנחה, מנחה אותיות החנם שזה תפיסה של עוה"ב ששם יש אוצר של מתנת חנים.

לאחמ"כ הערב זה מדריגתו של יעקב, בחינת עקב, תיקן תפילת ערבית, שזה בירור התערובת, וזה מה שהוא עשה כשהיה אצל לבן שבייר את הבקר משא"כ יצחק [שהוא צדיק בן צדיק] נתעלה למעלה מהבירור למדריגת עוה"ב, אך רבקה [שהיא צדיק בן רשע] שנצטרפה אליו לא עלתה לגמרי למדריגת כולו טוב, ולכן יצא ממנה תערובת של יעקב ועשיו ובוזה הושלם הבירור של רבקה בין הטוב ורע. ולכן יעקב תיקן תפילת ערבית להבדיל בין יעקב לעשיו ובוזה בירר את התערובת הגנוזה בערב, תערובת הערב רב, [ומה שאברהם בירר זה את הערב זעיר]. זה א"כ תמצית סדר ערב בוקר וצהרims והחלקים הגנוזים בעבודת הבוקר.

[עבור המערכת נושאי השיעור: בוקר בקר ביקור קרב רבקה בקע ערב צהרims שחרית מנחה ערבית חושך מניעות עבודה מום סבך קבע] יש לשים לב שתמצית זו הינה טעימה בלבד מן השיעור ופחותה באין ערוך משמיעת השיעור עצמו.

שורש הבוקר בתורה הוא וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. בוקר הוא תחילת היום [והלילה זה תחילת היממה], והוא קרוב לשורש בכר, מלשון ביכורים שמביאים את ההתחלה של הגידולים, ומלשון בכור שהגיע בהתחלה, כך הבוקר הוא תחילת היום. וזה כעין מש"כ לְבֶקֶר בְּהִיכְלוֹ שְׂכָאֵשֶׁר הוּא רַק מְבַקֵּר, הוּא בְּתַפִּיסַת הַתְּחַדְשׁוֹת. מִשָּׂא"כ כֹּאֲשֶׁר שְׁבִיטֵי בְּבִית ה' פֶּל יְמֵי חַיֵּי לְחַזוֹת בְּנֶעֱם ה', הוּא בְּתַפִּיסַת קִבְעָה. וְכַמ"כ בְּעוֹלָם מַחֵד הוּא מִמְשִׁיךְ יוֹם, שְׁבוּעָה, חוֹדֶשׁ, שָׁנָה [מִלְשׁוֹן שׁוֹנָה - חוֹזֵר]. אֵךְ מֵאִידֶךְ מְחַדָּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מְעַשֶׂה בְּרָאשִׁית. שְׁזָה בְּחִינַת בּוֹקֵר, תַּפִּיסַת הַהֲתַחֲלָה.

המילה בוקר עצמה היא מלשון בקיעה שהחמה בוקעת ויוצאת לחוץ (לבר, שורש שאחרי בק) כמ"ש אִזּוּ יִבְקַע פֶּשֶׁחַר אֲוָרָה [ישע"י נח, ת], וכמו שהגמ' אומרת שגלגל חמה מנסר ברקיע - בוקע, ותחילת בקיעה זו, היא הנקראת בוקר. בלשון נוספת וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד, הלילה שהוא החושך זה דבר שיש בו מעכבים, בבחינת לא חֲשִׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ - לשון מניעה, כשמגיע הבוקר, בוקר אותיות קרב, החמה בוקעת את כל המניעות. והבוקר מגלה קירבה של וַאֲנִי קָרַבְתִּי אֲלֵהֶם לִי טוֹב.

ידוע שאברהם אבינו הוא בחינת בוקר, שהרי הוא תיקן תפילת שחרית, וילפינו לה מדכתיב וַיִּשְׁכַּם אֲבָרָהָם בְּבֶקֶר לַעֲקוֹד אֶת יִצְחָק, ובדרכו נדמה לו השטן כנהר, כלומר שבא להמשיך את מציאות החושך והמניעות בבוקר, וע"ז נאמר וְלֹא חֲשִׁכְתָּ אֶת בְּנֵךְ.

הערב והלילה מקבילים לז"ז כמ"ש וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב. בערב מתגלה מציאות של תערובת, ערב - קרבה של תערובת, והבוקר מבדיל את התערובת, וזה עבודת הבוקר. ולכן אז מתחיל זמן הקרבת הקרבן, וקודם ההקרבה צריך לבקר ממומים.

כאשר נצטוו אברהם אל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנְּעָר, רצה אברהם לעשות מום [הטפת דם בריית] ביצחק, ולכן נצטוו וְאַל תַּעֲשֶׂה לוֹ מְאוּמָה, שזה מלשון כלום, וכן מלשון מום, וזה מחמת שמדריגת אברהם זה הבקר, לבקר מומים, רצה לעשות מום ביצחק כדי שיבקר. אך נצטוו שלא לעשות כך מחמת שיצחק הוא למעלה ממדריגת הביקור מומים, כיון שע"י העקידה הוא נתעלה למדריגת צהריים [כסדר היום בוקר ולאחמ"כ צהריים], שזה מדריגתו של יצחק שתיקן תפילת מנחה, וכדאיאת בחז"ל שבשעה שנעקד פרחו נשמתו ג' שנים [בחינת חזקה] לעולם הבא, והוא נתעלה למדריגת עוה"ב, מדריגת שְׁבִיטֵי בְּבִית ה' פֶּל יְמֵי חַיֵּי, בחינת קבע, לעומת מדריגתו של אברהם שזה בחינת בוקר לְבֶקֶר בְּהִיכְלוֹ, לכן וְאַל תַּעֲשֶׂה לוֹ מְאוּמָה, כי הוא למעלה ממדריגת ביקור מומים. ומכח זה שהשטן ניסה למונעו מהעקידה, ורצה להמשיך את הערב - תערובת לבוקר, כאשר לאחמ"כ שהוא מקריב את האיל במקום את יצחק הוא רואה שהאיל נֶאֱחָז בְּסִבְיָה [- תערובת] בְּקֶרְנָיו, ונצרך להוציאו בזהירות מהסבך שלא יהיה בו מום, וכן לאחמ"כ נצרך לבקר, וזה מחמת שזו מדריגתו מכח הַיְשִׁיבִים אֲבָרָהָם בְּבֶקֶר.

נתבאר א"כ שיצחק נתעלה למדריגת צהריים, מדריגת עוה"ב שְׁבִיטֵי בְּבִית ה', וכמו כן הוא נתעלה ממדריגת תפילה שזמנה ערב ובוקר וצהריים [ר"ת בצע - חלקים] שזה בבחינת לְבֶקֶר בְּהִיכְלוֹ, למדריגת